

Γενικό Γραμματέα Πρωτοβάθμιας,
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής
κ. Αλέξανδρο Κόππη
akoptsis@minedu.gov.gr

Αξιότιμε κύριε Γενικό Γραμματέα,

Όπως ήδη γνωρίζετε, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει λάβει σημαντικό αριθμό αναφορών από εκπαιδευτικούς, που αντιμετωπίζουν και εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά τη χορήγηση γονικών αδειών. Τα ζητήματα που τίθενται με τις αναφορές, έχουν ήδη αποτυπωθεί σε προηγούμενο έγγραφό μας (υπ. αριθμ 313674/22732/27.4.2022 έγγραφο προς τη Γενική Γραμματεία Α' σας) και αφορούν πλέον ιδίως: **1)** τη χορήγηση της 9μηνιας άδειας ανατροφής τέκνου σε νεοδιόριστους εκπαιδευτικούς και σε εναρμόνιση με την υπ' αριθμ. 2367/2021 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, **2)** τη χορήγηση της γονικής άδειας άνευ αποδοχών του άρθρου 28 Ν. 4808/2021 και του άρθρου 56 Ν. 4830/2021, **3)** την αναγνώριση της γονικής άδειας άνευ αποδοχών των ως άνω άρθρων ως προϋπηρεσίας και **4)** τη χορήγηση της εξάμηνιας ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας (αρθ. 36 παρ.2 του Ν. 4808/2021) στις αναπληρώτριες και ωρομίσθιες εκπαιδευτικούς.

Οι αναφορές αυτές διερευνήθηκαν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που έχει ο Συνήγορος του Πολίτη, κατά το άρθρο 103 § 9 του Συντάγματος και ιδίως της αρμοδιότητάς του ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (άρθρο 25 του **Ν. 3896/2010**) και ως φορέας για τα ζητήματα διακρίσεων που ειδικότερα ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου για την εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής (άρθρο 32 **Ν. 4808/2021**).

Επισημαίνεται εισαγωγικά ότι με το Ν. 4808/2021 ενσωματώθηκε στο εθνικό μας δίκαιο η **Οδηγία 2019/1158** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 2019 «*σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές και την κατάργηση της Οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου*» (βλ. άρθρ. 24 Ν. 4808/2021). Στο άρθρο 25 του ίδιου νόμου ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου και συγκεκριμένα προβλέπεται ότι: «*Το παρόν κεφάλαιο εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους γονείς, φυσικούς, θετούς, αναδόχους, καθώς και στις τεκμαιρόμενες μητέρες του άρθρου 1464 του Αστικού Κώδικα που αποκτούν τέκνο με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας, όπως επίσης και στους φροντιστές, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 26, οι οποίοι απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα, τον δημόσιο τομέα, τα ν.π.δ.δ., τους Ο.Τ.Α. και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 του Ν. 4270/2014 (Α'143), με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου, των συμβάσεων ή σχέσεων προσωρινής απασχόλησης του άρθρου 115 του Ν. 4052/2012 και της έμμισθης εντολής, ανεξάρτητα από τη φύση των παρεχομένων υπηρεσιών....*». Προκύπτει επομένως ότι οι διατάξεις του συγκεκριμένου κεφαλαίου του Ν. 4808/2021 εφαρμόζονται και στους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς οι οποίοι απασχολούνται στον δημόσιο τομέα.

Για τα ως άνω ζητήματα που ανέκυψαν κατά τη χορήγηση των γονικών αδειών κατ' εφαρμογή του πρόσφατου νομοθετικού πλαισίου όπως αυτό διαμορφώνεται από τους Ν. 4808/2021 και 4830/2021, ο Συνήγορος του Πολίτη **έγκαιρα** απέστειλε το ως άνω υπ' αριθμ. πρωτ. **313674/22732/27.4.2022 έγγραφό του** προς τη Γενική Γραμματεία Α' Βάθμιας, Β' βάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής, συστηματοποιώντας τα προβλήματα που αναδεικνύουν οι αναφορές, προκειμένου η αποτύπωσή τους να αποτελέσει τη βάση μιας εποικοδομητικής ανταλλαγής απόψεων με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου σας με στόχο την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους. Σε συνέχεια μάλιστα του εγγράφου αυτού, επιδιώχθηκε από την πλευρά του Συνηγόρου ο προγραμματισμός συνάντησης με στελέχη των υπηρεσιών του Υπουργείου σας προς την ως άνω κατεύθυνση. Ωστόσο, τόσο στο **από 24.04.2022 έγγραφό μας**, όσο και στο αίτημά μας για συνάντηση, **δεν υπήρξε ανταπόκριση**.

Με το παρόν έγγραφο επανερχόμαστε στα ζητήματα των αδειών που παραμένουν σε εκκρεμότητα, σας γνωρίζουμε τις θέσεις της Αρχής στα επίμαχα ζητήματα και παρακαλούμε για την προσωπική σας παρέμβαση, προκειμένου να μας γνωστοποιηθούν οι θέσεις του Υπουργείου για την αντιμετώπισή τους.

Τονίζεται ότι ο Συνήγορος του Πολίτη εξακολουθεί να λαμβάνει αναφορές σχετικές με τη χορήγηση αδειών σε εκπαιδευτικούς από τις οποίες προκύπτει ότι παρά τη θέση σε ισχύ του ν.4808/2021 για διάστημα μεγαλύτερο του έτους, διατηρείται η **σύγχυση σχετικά με την εφαρμογή** συγκεκριμένων ρυθμίσεων και εξακολουθεί να παρατηρείται **διαφοροποίηση στην πρακτική** που ακολουθείται από τις κατά τόπον αρμόδιες Διευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας κατά τη διαδικασία χορήγησης των επίμαχων αδειών. Ενόψει αυτών, θέτουμε ειδικότερα υπόψη σας τα εξής:

1. Χορήγηση της 9μηνιας άδειας ανατροφής τέκνου σε νεοδιόριστους εκπαιδευτικούς – Ανάγκη άμεσης εφαρμογής της υπ' αριθμ. 2367/2021 απόφασης του ΣτΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 2 του Ν. 3528/2007 «Ο χρόνος εργασίας του γονέα υπαλλήλου μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως εφόσον έχει τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως (4) ετών. Ο γονέας υπάλληλος δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφ' όσον δεν κάνει χρήση του κατά το προηγούμενο εδάφιο μειωμένου ωραρίου». Στο εν λόγω άρθρο προβλέπεται η μείωση του χρόνου εργασίας για τους απασχολούμενους γενικά στον δημόσιο τομέα, οι οποίοι κατά κανόνα απασχολούνται επί πενήνήμερο και για 8 ώρες. Όπως προκύπτει όμως, από το άρθρο 13 παρ. 8 του Ν. 1566/1985¹ οι εκπαιδευτικοί έχουν μικρότερο ωράριο απασχόλησης. Περαιτέρω για τις μητέρες εκπαιδευτικούς ισχύει το άρθρο 53 του Ν. 2721/1999, σύμφωνα με το οποίο: «α) Οι μητέρες τακτικοί εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέγουν τη χορήγηση άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή παιδιού του άρθρου 53 ή τις διευκολύνσεις της παραγράφου 8 του άρθρου 13 του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ167 Α') και του άρθρου 30 παράγραφος 14 του ν. 2083/1992 (ΦΕΚ 159 Α')»².

¹ «8. Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παραμένουν υποχρεωτικά στο σχολείο τους τις εργάσιμες ημέρες, πέρα από τις ώρες διδασκαλίας, όχι όμως πέρα από έξι (6) ώρες την ημέρα ή τριάντα (30) ώρες την εβδομάδα και με την επιφύλαξη της παρ. 2 του Κεφαλαίου ΣΤ' του άρθρου 11, για την προσφορά και άλλων υπηρεσιών που ανατίθενται από τον Διευθυντή ή τον Προϊστάμενο της σχολικής μονάδας και συνδέονται με το γενικότερο εκπαιδευτικό έργο, όπως η προετοιμασία του εποπτικού εκπαιδευτικού υλικού και των εργαστηριακών ασκήσεων, η διόρθωση εργασιών και διαγωνισμάτων, η καταχώριση - ενημέρωση της αξιολόγησης των μαθητών, η συμμετοχή στην προετοιμασία και την πραγματοποίηση εορταστικών, αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, ο προγραμματισμός και η αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου, η συνεργασία με εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο ίδιο τμήμα ή που διδάσκουν τα ίδια γνωστικά αντικείμενα, οι παιδαγωγικές συναντήσεις για την κατάρτιση ομαδικών ή εξατομικευμένων προγραμμάτων υποστήριξης συγκεκριμένων μαθητικών ομάδων ή μαθητών, η επίβλεψη σχολικών γευμάτων, η ενημέρωση των γονέων και κηδεμόνων, η τήρηση βιβλίων του σχολείου και η εκτέλεση διοικητικών εργασιών. Με την επιφύλαξη της περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 53 του ν. 2721/1999 (Α' 112), από τις πρόσθετες αυτές υπηρεσίες απαλλάσσεται ο γονέας παιδιού μέχρι δύο ετών.»

² Βλ. άρθρο 14.α) «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, μπορεί να καθορίζεται μειωμένο διδακτικό ωράριο για τις μητέρες εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και εκκλησιαστικής εκπαίδευσης. Η μείωση θα ισχύει από την ημέρα γέννησης του τέκνου και εφόσον βρίσκεται σε ζωή και **δεν θα είναι μεγαλύτερη των δύο ωρών εβδομαδιαίως για τα δύο πρώτα χρόνια**. «β) αα) Εναλλακτικά, η φυσική, θετή ή ανάδοχη μητέρα αναπληρώτρια

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι στους εκπαιδευτικούς εφαρμόζονται ειδικότερες διατάξεις και όχι οι γενικές διατάξεις του Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα (βλ. ανωτέρω άρθρο 53 παρ. 2 του Ν. 3528/2007 «Διευκολύνσεις υπαλλήλων με οικογενειακές υποχρεώσεις»), λαμβανομένων υπ' όψη των ιδιαιτεροτήτων του ωραρίου απασχόλησής τους. Ειδικότερα, οι **τακτικοί εκπαιδευτικοί** δικαιούνται να λάβουν είτε την **9μηνη άδεια ανατροφής τέκνου είτε μειωμένο ωράριο**, το οποίο συνίσταται στη μείωση του υποχρεωτικού διδακτικού τους ωραρίου κατά δύο (2) ώρες την εβδομάδα, με παράλληλη απαλλαγή από τις πρόσθετες υπηρεσίες της παρ. 8 του άρθρου 13 του Ν. 1566/1985, και **μέχρι το παιδί τους να συμπληρώσει την ηλικία των δύο ετών**.

Το Υπουργείο Παιδείας με σχετικές εγκυκλίους του ρυθμίζει κάθε φορά το ζήτημα του υπολογισμού της αναλογίας της άδειας ανατροφής τέκνου που δικαιούται ο νεοδιοριζόμενος εκπαιδευτικός. Η τελευταία Εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας για το θέμα αυτό (υπ' αριθμ. 108357/Ε3/21.8.2020) ακυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 2367/2021 απόφαση του Γ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία δημοσιεύθηκε την 16.12.2021. Ειδικότερα, με την εν λόγω απόφαση **κρίθηκε** ότι η ως άνω εγκύκλιος «δεν αποδίδει ισχύον δίκαιο, αλλά εισάγει νέα ρύθμιση κανονιστικού περιεχομένου, αντίθετη προς τις ισχύουσες διατάξεις, η οποία στερείται μάλιστα νομοθετικού ερείσματος.... Για τη χορήγηση, εξάλλου, της άδειας αυτής τίθενται ως μόνες προϋποθέσεις αφενός ότι το τέκνο δεν έχει συμπληρώσει, κατά τον χρόνο υποβολής της σχετικής αίτησης, το τέταρτο έτος της ηλικίας του και αφετέρου ότι δεν έχει γίνει χρήση, για την ανατροφή του ίδιου τέκνου, των εναλλακτικώς προβλεπόμενων διευκολύνσεων. Επομένως, εκπαιδευτικός με τέκνο μικρότερο των δύο ετών κατά τον διορισμό του μπορεί να επιλέξει, βάσει των ιδιαίτερων οικογενειακών αναγκών του, είτε την παροχή εργασίας με μειωμένο ωράριο μέχρι να συμπληρώσει το τέκνο του την ηλικία των δύο ετών είτε τη λήψη εννεάμηνης άδειας ανατροφής. Αντιστοίχως, **εκπαιδευτικός με τέκνο μεγαλύτερο των δύο ετών κατά τον χρόνο του διορισμού δεν δικαιούται μεν μειωμένο ωράριο για την ανατροφή του, μπορεί, όμως, να λάβει, για τον ίδιο σκοπό, ειδική άδεια διάρκειας εννέα (9) μηνών (ή μέχρι τη συμπλήρωση από το τέκνο της ηλικίας των τεσσάρων ετών, αν υπολείπεται των εννέα μηνών ο χρόνος που απομένει μέχρι το ηλικιακό αυτό όριο)**. Η αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, η οποία θα εξαρτούσε τη λήψη της ειδικής άδειας ανατροφής με αποδοχές από τη θεμελίωση δικαιώματος μειωμένου ωραρίου, με συνέπεια γονέας εκπαιδευτικός να μην δικαιούται άδεια για την ανατροφή τέκνου μεγαλύτερου των δύο ετών κατά τον χρόνο διορισμού του ή να λαμβάνει άδεια αναλογικώς μειωμένη για τέκνο μικρότερο των δύο ετών κατά τον χρόνο αυτό, θα οδηγούσε, άλλωστε, σε καταστρατήγηση των διατάξεων της οδηγίας 2010/18/ΕΕ. Και τούτο, διότι θα εξαρτούσε κατ' ουσίαν τη χορήγηση της προβλεπόμενης εννεάμηνης άδειας από την προϋπόθεση να έχει ο εκπαιδευτικός ήδη διοριστεί κατά τον χρόνο γέννησης του τέκνου του, ενώ, περαιτέρω, σε περίπτωση γέννησης τέκνου σε χρόνο που απέχει πέραν των δώδεκα μηνών από τον διορισμό, θα κατέληγε στην πραγματικότητα να θέτει ως προϋπόθεση για την πλήρη απόλαυση του δικαιώματος χρόνου απασχόλησης («περίοδο εργασίας» κατά τη διατύπωση της οδηγίας) που υπερβαίνει το επιτρεπόμενο από την οδηγία όριο του ενός έτους (πρβλ. την ως άνω απόφαση του Δ.Ε.Ε. της 25.2.2021, C-129/2020, Caisse pour l' avenir des enfants, σκ. 47)».

εκπαιδευτικός ή μέλος του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού ή του Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού, εφόσον δεν κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου της περίπτωσης α', δικαιούται, για την ανατροφή του τέκνου της, άδεια με αποδοχές, διάρκειας έως τριών (3) μηνών και δεκαπέντε (15) ημερών, η οποία χορηγείται αποκλειστικά μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας της παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 2874/2000 (Α' 286). Ο χρόνος λήψης της εν λόγω άδειας ανατροφής τέκνου δεν μπορεί να μετατεθεί για οποιονδήποτε λόγο, η διάρκειά της δεν μπορεί να παραταθεί, λήγει δε, σε κάθε περίπτωση με τη λήξη της εργασιακής σχέσης της εκπαιδευτικού. ββ) Τις ως άνω άδειες των περιπτώσεων α' και β' του παρόντος, δικαιούνται και η ανάδοχη και η θετή μητέρα αναπληρώτρια εκπαιδευτικός ή μέλος του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού ή του Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού που υιοθετεί ή αναδέχεται τέκνο ηλικίας έως έξι (6) ετών, αμέσως μετά την περαίωση της διαδικασίας της υιοθεσίας. γγ) Το χρονικό διάστημα της εν λόγω άδειας, λογίζεται ως χρόνος διδακτικής υπηρεσίας και ως χρόνος ασφάλισης στους οικείους κλάδους κύριας σύνταξης, καθώς και στους οικείους φορείς επικουρικής ασφάλισης. δδ) Κάθε δαπάνη για την εφαρμογή του παρόντος καλύπτεται είτε με συγχρηματοδότηση από κονδύλια του ΕΣΠΑ είτε από πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων είτε από πόρους του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αναλόγως της χρηματοδότησης εκάστης θέσης.»

Η θέση του Συνηγόρου του Πολίτη, όπως διατυπώθηκε άλλωστε και στο υπ' αριθμ. 310468/6795/7.2.22 έγγραφό του είναι: **α) να εφαρμοστεί** άμεσα η παραπάνω απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας από την ημερομηνία δημοσίευσής της και να εγκριθούν τα αιτήματα χορήγησης της 9μηνιαίας άδειας ανατροφής τέκνου και στους νεοδιοριστούς εκπαιδευτικούς με τέκνα άνω των 2 ετών υπό τις προϋποθέσεις του νόμου, **β) να επανεξεταστούν** τα σχετικά αιτήματα εκπαιδευτικών που υποβλήθηκαν μετά από την έκδοση της ακυρωθείσας εγκυκλίου εφ' όσον κατά το χρόνο αρχικής υποβολής τους πληρούνταν οι προϋποθέσεις του νόμου. Σε περίπτωση που για λόγους πρακτικής υλοποίησης δεν είναι δυνατόν να χορηγηθούν οι εν λόγω άδειες ανατροφής των εκπαιδευτικών που ήδη υπέβαλαν αίτηση και απορρίφθηκε, να εξεταστεί το ενδεχόμενο μεταβατικής ρύθμισης, προκειμένου οι άδειες αυτές να χορηγηθούν εντός του επόμενου σχολικού έτους.

Όσον αφορά δε τον τρόπο υπολογισμού της 9μηνιαίας άδειας ανατροφής τέκνου που δικαιούνται οι νεοδιοριστοί εκπαιδευτικοί με τέκνα ηλικίας έως 4 ετών -αφού λήφθηκε υπόψη η ως άνω απόφαση του ΣτΕ, αλλά και η σχετική νομολογία του ΔΕΕ- εκτιμούμε ότι: εφ' όσον το τέκνο του νεοδιορισθέντος εκπαιδευτικού δεν έχει συμπληρώσει το 4^ο έτος της ηλικίας του και ταυτόχρονα ο εκπαιδευτικός δεν εξάντλησε τις εναλλακτικώς προβλεπόμενες διευκολύνσεις για το ίδιο τέκνο, **δικαιούται να λάβει το τμήμα (ή το σύνολο) της γονικής άδειας ανατροφής τέκνου που υπολείπεται μέχρι το παιδί του να συμπληρώσει την ηλικία των 4 ετών**. Και αυτό γιατί -πέραν του σκεπτικού που μνημονεύεται στην υπ' αριθμ. 2367/2021 απόφαση του ΣτΕ- στον δημοσιούπαλληλικό κώδικα προβλέπεται ρητά για το δικαίωμα λήψης της 9μηνιαίας άδειας ανατροφής τέκνου ότι «*Εάν μέχρι τη συμπλήρωση των τεσσάρων (4) ετών απομένει διάστημα μικρότερο των εννέα (9) μηνών, χορηγείται άδεια για το διάστημα που υπολείπεται*» (βλ. άρθρο 53 παρ. 2 του Ν. 3528/2007) .

2. Χορήγηση γονικής άδειας άνευ αποδοχών (άρθρο 28 Ν. 4808/2021 και άρθρο 56 Ν. 4830/2021)

Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν. 4808/2021 «*1. Κάθε εργαζόμενος γονέας ή πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνα έχει ατομικό και αμεταβίβαστο δικαίωμα γονικής άδειας για την ανατροφή του παιδιού, διάρκειας τεσσάρων (4) μηνών, την οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει συνεχόμενα ή τμηματικά, μέχρι το παιδί να συμπληρώσει την ηλικία των οκτώ (8) ετών, με σκοπό την εκπλήρωση των ελάχιστων υποχρεώσεων ανατροφής προς αυτό. Σε περίπτωση υιοθεσίας ή αναδοχής τέκνου ηλικίας έως οκτώ (8) ετών, η γονική άδεια χορηγείται από την έναρξη του παιδιού στην οικογένεια. 2. Για τη χορήγηση της γονικής άδειας, ο εργαζόμενος γονέας πρέπει να έχει συμπληρώσει ένα (1) έτος συνεχόμενης ή με διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου στον ίδιο εργοδότη απασχόλησης, εκτός αν ορίζεται ευνοϊκότερα από ειδική διάταξη νόμου, διαταγμάτων, κανονισμών, συλλογικών συμβάσεων εργασίας, διαιτητικών αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων. 3. Για τους δύο (2) πρώτους μήνες της γονικής άδειας, ο Ο.Α.Ε.Δ. υποχρεούται να καταβάλλει επίδομα γονικής άδειας στον κάθε γονέα, μηνιαίως, ποσού ίσου με τον ελάχιστο νομοθετημένο μισθό, όπως κάθε φορά καθορίζεται, καθώς και αναλογία δώρων εορτών και επιδόματος αδειας με βάση το προαναφερόμενο ποσό. Αν υπάρχουν περισσότερα παιδιά, το δικαίωμα των γονέων στη γονική άδεια και στο επίδομα είναι αυτοτελές για το καθένα από αυτά, εφ' όσον από τη λήξη της άδειας που δόθηκε για το προηγούμενο παιδί μεσολάβησε ένας (1) χρόνος πραγματικής απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη, εκτός αν ορίζεται ευνοϊκότερα από ειδική διάταξη νόμου, διαταγμάτων, κανονισμών, ΣΣΕ, ΔΑ ή συμφωνιών εργαζομένων και εργοδοτών. Κατ' εξαίρεση γονείς διδύμων, τριδύμων ή και περισσότερων πολύδυμων τέκνων δικαιούνται να λάβουν τη γονική άδεια για κάθε παιδί ξεχωριστά, διακεκομμένα ή και συνεχόμενα και δικαιούνται να λάβουν το επίδομα της παρούσας για δύο (2) μήνες επί πλέον, ανεξαρτήτως του αριθμού των παιδιών που γεννήθηκαν μαζί. Γονείς μόνοι, λόγω θανάτου του άλλου γονέα ή λόγω ολικής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας ή μη αναγνώρισης του τέκνου από τον άλλο γονέα, δικαιούνται τη γονική άδεια και το επίδομα εις διπλούν...5. Η γονική άδεια διακόπτεται με τη λήξη της σύμβασης ορισμένου χρόνου και δύναται να συνεχιστεί σε περίπτωση ανανέωσης ή παράτασης της σύμβασης εργασίας ή και σε περίπτωση που ο εργαζόμενος συνάψει σύμβαση*

εργασίας με άλλο εργοδότη, με την επιφύλαξη της παρ. 2. 6. Η γονική άδεια χορηγείται συνεχόμενα ή τμηματικά ή με άλλο ευέλικτο τρόπο, με βάση σχετική αίτηση του γονέα, η οποία υποβάλλεται στον εργοδότη με κάθε πρόσφορο τρόπο εγγράφως ή ηλεκτρονικά και στην οποία προσδιορίζει την έναρξη και τη λήξη της. Η αίτηση υποβάλλεται στον εργοδότη τουλάχιστον ένα (1) μήνα πριν την έναρξη της αδείας, εκτός αν συντρέχουν έκτακτοι λόγοι, οι οποίοι καθιστούν αναγκαία την έναρξη της αδείας σε μικρότερο χρονικό διάστημα...».

Σχετική πρόβλεψη για άδεια ανατροφής άνευ αποδοχών επιδοτούμενη για διάστημα δύο μηνών συμπεριλήφθηκε και στον Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα με το άρθρο 56 του Ν. 4830/2021. Ειδικότερα: Στο άρθρο 51 παρ. 2 του Ν. 3528/2007 (Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα) προβλέπεται η δυνατότητα χορήγησης αδείας χωρίς αποδοχές συνολικής διάρκειας έως πέντε (5) ετών στους υπαλλήλους, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 1 του Ν. 3528/2007, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το άρθρο 56 του Ν. 4830/2021: «*Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 άδεια άνευ αποδοχών χορηγείται αυτοτελώς σε κάθε φυσικό, θετό και ανάδοχο γονέα υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως και οκτώ ετών. Για τους υπαλλήλους που έχουν έως δυο τέκνα και δικαιούνται την άδεια του πρώτου εδαφίου, η υπηρεσία που βαρύνεται με την υποχρέωση μισθοδοσίας του υπαλλήλου, υποχρεούται να καταβάλλει στον γονέα **μηνιαίως, για κάθε τέκνο, ποσό ίσο με τον ελάχιστο νομοθετημένο μισθό, για τους δύο (2) πρώτους μήνες της αδείας.** Οι γονείς διδύμων τριδύμων ή και περισσότερων πολύδυμων τέκνων δικαιούνται να λάβουν την άδεια του πρώτου εδαφίου για κάθε παιδί ξεχωριστά, τμηματικά ή και συνεχόμενα, και δικαιούνται να λάβουν την παροχή του δεύτερου εδαφίου για δύο μήνες επί πλέον, ανεξαρτήτως του αριθμού των παιδιών που γεννήθηκαν μαζί. Οι μονογονείς, λόγω θανάτου του άλλου γονέα ή λόγω ολικής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας ή μη αναγνώρισης του τέκνου από τον άλλο γονέα, δικαιούνται τις διευκολύνσεις των προηγούμενων εδαφίων εις διπλούν. Σε περίπτωση γέννησης τρίτου και περισσότερων τέκνων, για χρονικό διάστημα τριών μηνών, η άδεια του πρώτου εδαφίου χορηγείται με πλήρεις αποδοχές. Η άδεια των προηγούμενων εδαφίων χορηγείται είτε συνεχόμενα είτε τμηματικά, αλλά σε κάθε περίπτωση δεν είναι δυνατή η χορήγησή της για διάστημα μικρότερο του ενός (1) μηνός. Για κάθε τέκνο, **διάστημα τεσσάρων μηνών της αδείας του πρώτου εδαφίου λογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας για κάθε συνέπεια...** Η αρμόδια υπηρεσία απαντά στην αίτηση του υπαλλήλου άμεσα και πάντως το αργότερο εντός ενός μηνός από την υποβολή της».*

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι τόσο οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί όσο και οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί δικαιούνται αδείας άνευ αποδοχών (διάρκειας 4μηνών οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί και έως 5 ετών οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί), η οποία άδεια επιδοτείται για διάστημα δύο μηνών -κατά κανόνα (βλ. ανωτέρω εξαιρέσεις)- ενώ διάστημα 4 μηνών της αδείας αυτής λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε πλήθος αναφορών εκπαιδευτικών, οι οποίοι απευθύνθηκαν στην Υπηρεσία τους αιτούμενοι την ως άνω γονική άδεια ανατροφής τέκνου άνευ αποδοχών. Η εκάστοτε αρμόδια Διεύθυνση Εκπαίδευσης τους ενημέρωσε ότι παράλληλα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Ν. 4808/21 και 56 του Ν. 4830 ισχύει για τους εκπαιδευτικούς και το άρθρο 16 περ. ε' του Ν. 1566/1985, στο οποίο ορίζεται ότι : «*1.Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης άδεια χωρίς αποδοχές μέχρι τη λήξη του σχολικού έτους, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι ιδίως θεραπεία δυσίατων ασθενειών του ίδιου του εκπαιδευτικού ή των μελών της οικογένειάς του, αντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων εγκυμοσύνης, τοκετού και μητρότητας, ολοκλήρωση μεταπτυχιακών σπουδών, ανάγκη προσωρινής εγκατάστασης στο εξωτερικό. 2. Άδεια χωρίς αποδοχές που χορηγείται, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να παραταθεί πέρα από πέντε (5) σχολικά έτη. Λύεται αυτοδικαίως η υπηρεσιακή σχέση του εκπαιδευτικού, αν εκείνος δεν προβεί σε ανάληψη καθηκόντων, εντός ενός (1) μηνός από τη λήξη της ως άνω χορηγηθείσας σε αυτόν αδείας.»* Με την επίκληση του άρθρου 16 περ. Ε' του Ν. 1566/1985 το Υπουργείο Παιδείας υποχρεώνει τους εκπαιδευτικούς (αναπληρωτές και μόνιμους) να λαμβάνουν τη γονική άδεια άνευ

αποδοχών όποτε επιθυμούν μεν αρκεί καταληκτική ημερομηνία αυτής να είναι η 31.8 της συγκεκριμένης σχολικής χρονιάς.

Η διάταξη αυτή (άρθρο 16 περ. Ε΄ του Ν. 1566/1985) σύμφωνα με τη Γνμ. 80/2016 θεωρείται ειδικότερη διάταξη, εφ΄ όσον ρυθμίζει το καθεστώς χορήγησης άδειας άνευ αποδοχών ειδικά στους εκπαιδευτικούς, και ισχύει συμπληρωματικά οποιαδήποτε άλλη διάταξη για τη γονική άδεια άνευ αποδοχών.

Όμως ακόμα και να γινόταν δεκτό ότι η διάταξη του άρθρου 16 περ. ε΄ του Ν. 1566/1985 πράγματι υπερισχύει ως ειδικότερη διάταξη και ισχύουν συμπληρωματικά τα άρθρα 28 του Ν. 4808/2021 και 56 του Ν. 4830/2021 αντιστοίχως, ανακύπτει το εξής κρίσιμο ερώτημα: Είναι ορθή η ερμηνεία του Υπουργείου Παιδείας που δίδεται στη φράση «*μέχρι τη λήξη του σχολικού έτους*» του άρθρου 16 περ. ε του Ν. 1566/1985; Ορθά δηλ. το Υπουργείο Παιδείας επιβάλλει στους εκπαιδευτικούς να λάβουν άδεια άνευ αποδοχών η οποία θα λήγει υποχρεωτικά την 30.8 του ίδιου έτους;

Από τη **γραμματική ερμηνεία της διάταξης δεν προκύπτει** ότι η καταληκτική ημερομηνία χορήγησης της άδειας άνευ αποδοχών πρέπει να είναι η 31^η Αυγούστου εκάστου έτους. Αντίθετα, στο άρθρο 16 περ. ε΄ του Ν. 1566/1985 προβλέπεται η δυνατότητα χορήγησης άδειας άνευ αποδοχών σε εκπαιδευτικούς οποτεδήποτε εντός του σχολικού έτους, μέχρι δηλ. την 31^η Αυγούστου. Οι εκπαιδευτικοί δηλ. -προφανώς για λόγους οργανωτικούς- δεν επιτρέπεται να αιτηθούν άδειας άνευ αποδοχών, η οποία θα καταλαμβάνει το επόμενο σχολικό έτος.

Επί πλέον, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, **η διάταξη του άρθρου 16 περ. ε΄ του Ν. 1566/1985 ισχύει παράλληλα με τα άρθρα 28 του Ν. 4808/2021 και 56 του Ν. 4830/2021 αντιστοίχως**, στα οποία ορίζεται: **α)** άρθρο 28 παρ. 1 Ν. 4808/2021 «*Κάθε εργαζόμενος γονέας ή πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνα έχει ατομικό και αμεταβίβαστο δικαίωμα γονικής άδειας για την ανατροφή του παιδιού, διάρκειας τεσσάρων (4) μηνών, την οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει συνεχόμενα ή τμηματικά, μέχρι το παιδί να συμπληρώσει την ηλικία των οκτώ (8) ετών, με σκοπό την εκπλήρωση των ελάχιστων υποχρεώσεων ανατροφής προς αυτό*» και **β)** άρθρο 53 παρ. 1 του Ν. 3528/2007, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το άρθρο 56 του Ν. 4830/2021, το οποίο παραπέμπει στο άρθρο 51 παρ. 2 του Ν. 3528/2007, στο οποίο ορίζεται ότι όταν πρόκειται για ανατροφή τέκνου έως 8 ετών η άδεια άνευ αποδοχών χορηγείται αυτοτελώς σε κάθε γονέα υποχρεωτικά, **χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου**, δηλ. οποτεδήποτε την αιτηθεί ο υπάλληλος. Επισημαίνουμε δε ότι στην υπ΄ αριθμ. 80/2016 Γνμ. του ΝΣΚ αναφέρεται ρητά ότι: «...για τη χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου...στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφαρμόζεται η ειδική διάταξη του άρθρ. 16 περ. Ε΄ του Ν. 1566/1985, συμπληρωματικά δε η διάταξη του άρθρου 53 παρ. 1 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 3528/2007) και **μόνο ως προς το διαδικαστικό θέμα της υποχρεωτικής χορήγησής της και χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου**». Και το ΝΣΚ συνεπώς εκφράζει την άποψη ότι ως προς το διαδικαστικό θέμα της χορήγησης της άδειας ανατροφής τέκνου άνευ αποδοχών εφαρμόζεται ο Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας.

Περαιτέρω, βάσει των διατάξεων του Ν. 4808/2021 και 4830/2021, οι απασχολούμενοι είτε στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα έχουν την ευχέρεια να αιτηθούν και να λάβουν τη γονική άδεια ανατροφής τέκνου άνευ αποδοχών στα διαστήματα που τους εξυπηρετεί. Δεν μπορεί να γίνεται αποδεκτό επομένως, ειδικά οι εκπαιδευτικοί να υποχρεούνται να λάβουν τη γονική άδεια άνευ αποδοχών όποτε επιθυμούν μεν, αλλά υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω άδειά τους θα διαρκέσει μέχρι τη λήξη του διδακτικού έτους, θα λήξει δηλ. υποχρεωτικά την 31.8 του ίδιου έτους.

Είναι **αντιληπτή η ανάγκη** οι αρμόδιες διευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας να ενημερώνονται εγκαίρως για τις άδειες των εκπαιδευτικών, προκειμένου να αναπληρώνονται άμεσα οι εκπαιδευτικοί που απουσιάζουν και να επιτυγχάνεται η εύρυθμη και χωρίς κενά λειτουργία των σχολικών μονάδων. (Προς τον σκοπό αυτό παλαιότερα το Υπουργείο Παιδείας είχε θέσει επί πλέον προϋποθέσεις ως προς τη διαδικασία υποβολής αίτησης και τα διαστήματα που ο γονέας εκπαιδευτικός δικαιούτο να λάβει την τρίμηνη άδεια ανατροφής τέκνου για το τρίτο παιδί και άνω. Βλ. Φ.351.5/43/67822/Δ1, σελ. 8). Σε κάθε περίπτωση όμως,

οι υιοθετούμενες πρακτικές θα πρέπει να έχουν νόμιμο έρεισμα και να μην συνεπάγονται την απώλεια νομίμων δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση αδειών.

Τέλος, επισημαίνουμε ότι -από την έρευνά μας στο πλαίσιο εξέτασης των συγκεκριμένων αναφορών προέκυψε ότι- με την εφαρμογή των Ν. 4808/2021 και 4830/2021 **δίδεται για πρώτη φορά τέτοια ερμηνεία στη φράση «μέχρι τη λήξη του σχολικού έτους»** του άρθρου 16 περ. Ε΄ του Ν. 1566/1985. Παλαιότερα, όταν υπό το προίσχύσαν δίκαιο οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί δικαιούντο τμήμα τριών μηνών της αδειάς άνευ αποδοχών για το τρίτο παιδί και άνω με αποδοχές (προίσχύον άρθρο 53 παρ. 1 του Ν. 3528/2007) το Υπουργείο Παιδείας ουδέποτε επικαλέστηκε το άρθρο 16 περ. Ε΄ του Ν. 1566/1985 επιβάλλοντας στους τρίτεκνους ή πολύτεκνους εκπαιδευτικούς η τρίμηνη αυτή άδεια να έχει ως καταληκτική ημερομηνία την 31.8 του έτους. Αντίθετα, όπως προκύπτει από την Εγκύκλιο Φ.351.5/43/67822/Δ1 η εν λόγω τρίμηνη άδεια χορηγούνταν **υποχρεωτικά** είτε αμέσως μετά τη λήξη της αδειάς λοχείας, είτε μετά τη λήξη της αδειάς ανατροφής, είτε με την έναρξη του σχολικού έτους.

Συνοψίζοντας, **η θέση της Αρχής** μας στο επίμαχο ζήτημα είναι ότι, **οι εκπαιδευτικοί δικαιούνται να λαμβάνουν -κατόπιν έγκαιρης ενημέρωσης- τη γονική άδεια ανατροφής τέκνου άνευ αποδοχών κατά τα διαστήματα που οι ίδιοι επιθυμούν**, χωρίς να είναι απαραίτητο καταληκτική ημερομηνία αυτής να είναι η ημερομηνία λήξης του σχολικού έτους, ήτοι η 31^η Αυγούστου εκάστου έτους. Στο Υπουργείο Παιδείας εναπόκειται να ρυθμίσει τη διαδικασία υποβολής της σχετικής αίτησης, έτσι ώστε να καθίσταται δυνατή η αναπλήρωση των γονέων εκπαιδευτικών που λαμβάνουν τη συγκεκριμένη άδεια. Σε καμία περίπτωση πάντως, οι εκπαιδευτικοί δεν πρέπει να αποστερούνται του δικαιώματος χρήσης της εν λόγω αδειάς για λόγους ανεπαρκούς οργάνωσης ή προγραμματισμού εκ μέρους των υπηρεσιών του Υπουργείου.

3. Αναγνώριση της γονικής αδειάς άνευ αποδοχών (άρθρο 28 Ν. 4808/2021 και άρθρο 56 Ν. 4830/2021) ως προϋπηρεσίας

Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν. 4808/2021 «11.Ο χρόνος απουσίας των εργαζομένων από την εργασία τους λόγω γονικής αδειάς **λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας** για τον υπολογισμό των αποδοχών τους, τη χορήγηση της κανονικής αδειάς απουσίας και του επιδόματος αδειάς, **την επαγγελματική εξέλιξη**, καθώς και για τον υπολογισμό της αποζημίωσης σε περίπτωση απόλυσής τους». Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγρ. 3 «**Το παρόν Μέρος καθορίζει τα ελάχιστα όρια προστασίας των εργαζομένων και δεν θίγει ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για τους εργαζομένους που ισχύουν από τη νομοθεσία ή από συλλογικές συμβάσεις εργασίας, διαιτητικές αποφάσεις, κανονισμούς εργασίας και ατομικές συμβάσεις εργασίας ή συμφωνίες εργοδοτών και εργαζομένων και, που σε κάθε περίπτωση, δύναται να θεσπίζουν ή να διατηρούν ευνοϊκότερες διατάξεις για τους εργαζομένους από εκείνες που προβλέπονται στο παρόν Μέρος**».

Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε αναφορές από αναπληρωτές εκπαιδευτικούς οι οποίοι διαμαρτύρονται επειδή δεν αναγνωρίστηκε ως προϋπηρεσία το χρονικό διάστημα της αδειάς άνευ αποδοχών του Ν. 4808/2021, διάρκειας τεσσάρων μηνών, που τους χορηγήθηκε.

Σημειώνουμε ότι, κατά το παρελθόν, το Υπουργείο επίσης δεν προσμετρούσε την αντίστοιχη άδεια του Ν. 4075/2012 ως προϋπηρεσία για τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς. Για το ζήτημα αυτό είχε διαμεσολαβήσει ο Συνήγορος, όμως, το Υπουργείο είχε εμμείνει στη θέση του, επικαλούμενο γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Γνμ ΝΣΚ 145/2015), σύμφωνα με την οποία ο χρόνος της αδειάς αυτής δεν συνιστά **χρόνο πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 34 του Ν. 3027/2002 και του άρθρου 3 του Ν. 3848/2010**.

Επισημαίνουμε επίσης ότι, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση, σκοπός του Μέρους III του νόμου είναι η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας αλλά και η επίτευξη της ισότητας μεταχείρισης και ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στην εργασία και την απασχόληση, μέσω των παρεχόμενων διευκολύνσεων και προστασίας σε γονείς και φροντιστές. Περαιτέρω, στην αιτιολογική έκθεση επισημαίνεται ότι η ενάσκηση

δικαιωμάτων που αφορούν στη λήψη αδειών που κατατείνουν στην προστασία της οικογενειακής ζωής, παραμένει σοβαρό ζήτημα για τους εργαζόμενους γονείς, υπό το πρίσμα της διατήρησης της θέσης εργασίας τους καθώς και του συνόλου των εργασιακών δικαιωμάτων τους. Με τις εν λόγω ρυθμίσεις, διασφαλίζεται ένα κατώτατο επίπεδο προστασίας, θεσμοθετείται η απαγόρευση των διακρίσεων επειδή κάποιος εργαζόμενος αιτήθηκε ή έλαβε άδεια καθώς επίσης και η απαγόρευση από την απόλυση.

Περαιτέρω, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο αναφορών που έχουν υποβληθεί στον Συνήγορο, η μη προσμέτρηση της εν λόγω άδειας ως χρόνου πραγματικής προϋπηρεσίας είναι δυνατόν να λειτουργήσει αποτρεπτικά ως προς την υποβολή αιτημάτων για τη λήψη της άδειας αυτής. Σημειωτέον ότι, στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, αναφέρεται πως «*με την καταβολή επιδότησης για τους δύο μήνες της άδειας, στόχος ήταν να διευκολυνθεί η αύξηση της χρήσης της από τους δικαιούχους εργαζόμενους*». Τέλος, επισημαίνουμε ότι ο υπολογισμός του χρόνου απουσίας από την εργασία των αναπληρωτών εκπαιδευτικών, λόγω της εν λόγω άδειας ως χρόνου πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας, δεν συνεπάγεται επιβάρυνση στον κρατικό προϋπολογισμό. Όμως, συνιστά καθοριστικής σημασίας παράγοντα για την απρόσκοπτη εξέλιξη της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας και την επίτευξη της αναγκαίας εξισορρόπησης με τις υποχρεώσεις της οικογενειακής ζωής.

Εν όψει των ανωτέρω, **η θέση του Συνηγόρου του Πολίτη** είναι ότι θα πρέπει να **υπολογίζεται ως χρόνος πραγματικής προϋπηρεσίας** το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι εκπαιδευτικοί κάνουν χρήση της επίμαχης γονικής άδειας, καθώς αυτό εναρμονίζεται με την πρόβλεψη του άρθρου 28 παρ. 11 του ν.4808/2021, αλλά και με τον σκοπό και το περιεχόμενο της Οδηγίας 2019/1158.

4. Επέκταση της εξάμηνης ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας (αρθ. 36 παρ.2 του Ν. 4808/2021) στις αναπληρώτριες και ωρομίσθιες εκπαιδευτικούς.

Ο Συνήγορος του Πολίτη πριν τη θέσπιση της διάταξης του άρθρου 26 του Ν. 4599/2019 είχε δεχθεί πλήθος αναφορών από αναπληρώτριες εκπαιδευτικούς σχετικά με αναγκαστική επάνοδο τους στην εργασία μετά τη λήξη της μεταλόχειας περιόδου, χωρίς τη δυνατότητα λήψης οποιασδήποτε άλλης άδειας για την ανατροφή του τέκνου τους. Μέχρι και σήμερα εξακολουθεί να δέχεται αναφορές σχετικά με τη διαφορετική μεταχείριση που επιφυλάσσεται στις αναπληρώτριες εκπαιδευτικούς έναντι των λοιπών εργαζόμενων μητέρων οι οποίες λαμβάνουν την ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας του αρθ. 142 του Ν.3655/2008, η οποία σημειωτέον έχει πλέον επεκταθεί και στις εργαζόμενες που απασχολούνται στο Δημόσιο Τομέα μετά τη θέση σε ισχύ της διάταξης του άρθρου 36 παρ. 2 του Ν. 4808/2021. Ειδικότερα:

Ο νομοθέτης με τη θέσπιση της ειδικής άδειας ανατροφής τέκνου διάρκειας τριών μηνών και δεκαπέντε ημερών (αρθ.26 του Ν. 4599/2019), επιχείρησε να επιλύσει το πρόβλημα που αντιμετώπιζαν οι αναπληρώτριες εκπαιδευτικοί με την υποχρεωτική επάνοδο στην εργασία τους αμέσως μετά τη λήξη της άδειας λοχείας, αλλά και το σχετικό νομοθετικό κενό. Μέχρι τη θέσπιση της παραπάνω διάταξης οι αναπληρώτριες εκπαιδευτικοί δεν δικαιούνταν ούτε την εννεάμηνη άδεια ανατροφής τέκνου του αρθ. 53 παρ.2 του Ν. 3528/2008, λόγω του ορισμένου χρόνου της σύμβασης εργασίας, αλλά ούτε και την εξάμηνη ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας του αρθ. 142 του Ν. 3655/2008 επειδή δεν πληρούσαν εκ του νόμου προβλεπόμενη προϋπόθεση της απασχόλησης σε επιχείρηση ή εκμετάλλευση. Ο νομοθέτης, αποδεχόμενος και σχετική πρόταση της Αρχής μας³, επιχείρησε να αντιμετωπίσει το κενό με τη θεσμοθέτηση ειδικής άδειας διάρκειας τριών μηνών και δεκαπέντε ημερών (άρθρο 26 του Ν. 4599/2019). Την άδεια αυτή τη δικαιούντο μόνον αναπληρώτριες εκπαιδευτικοί, φέρει τον τίτλο: «*ειδική άδεια ανατροφής τέκνου*» παρ' ότι κατ' ουσίαν έχει τα χαρακτηριστικά της ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας, καθώς αφορά αποκλειστικά γυναίκες και χορηγείται

³ Σχετικό το από 10.11.2019 και με αρ. πρωτ. 249710/1327/2019 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

αμέσως μετά τη λήξη της άδειας λοχείας. Η άδεια αυτή δεν μπορεί να μετατεθεί για οποιοδήποτε λόγο, ούτε να παραταθεί και λήγει σε κάθε περίπτωση με τη λήξη της εργασιακής σχέσης της αναπληρώτριας εκπαιδευτικού.

Με τη θέσπιση του Ν. 4808/2021 και ειδικότερα με το Κεφ. Β΄ του Νόμου με τίτλο «Κωδικοποίηση Ρυθμίσεων Αδειών σχετικών με την προστασία της οικογένειας» ο νομοθέτης επιδίωξε την κωδικοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των ρυθμίσεων των αδειών που στοχεύουν στην προστασία της οικογένειας. Επιδίωξε επίσης την επέκταση δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται σε εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα και σε εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα εφόσον εφαρμόζεται σε αυτούς η εργατική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένης της έμμισθης εντολής, καθώς και σε συμβάσεις ή σχέσεις μέσω επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης, του άρθρου 115 του ν. 4052/2012. Όπως αναφέρεται και στην σχετική αιτιολογική έκθεση του Ν.4808/2021 για τις ρυθμίσεις του Κεφ. Β΄, λόγω της υφιστάμενης πολυνομίας και της ύπαρξης διατάξεων για οικογενειακές άδειες με διαφορετική πηγή προέλευσης, όπως νόμοι, κανονιστικές πράξεις, εθνικές γενικές συλλογικές συμβάσεις, ήταν επιβεβλημένο να λάβει χώρα κωδικοποίηση και εκσυγχρονισμός της ήδη ισχύουσας νομοθεσίας για τα θέματα ισορροπίας επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, στα σημεία που αυτή υπολείπεται των απαιτήσεων της Οδηγίας 1158/2019, υιοθετώντας μάλιστα, σε πολλά σημεία, μέτρα ευνοϊκότερα των ενωσιακών απαιτήσεων, παρέχοντας ατομικά, αμεταβίβαστα και στην πλειονότητά τους αμειβόμενα δικαιώματα και διευκολύνσεις σε κάθε γονέα ή φροντιστή, ανεξαρτήτως του φύλου ή της οικογενειακής του κατάστασης, τα οποία ευθυγραμμίζονται με τις ρυθμίσεις του ν. 3896/2010 (Α΄ 207) και τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ, καθώς και με το πρωτογενές και δευτερογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ίση μεταχείριση και τις ίσες ευκαιρίες ανδρών και γυναικών στην εργασία και απασχόληση.

Με τη διάταξη του άρθρου 36 παρ.2 του Ν. 4808/2021, **επεκτάθηκε η χορήγηση της ειδικής εξάμηνης άδειας προστασίας της μητρότητας στο προσωπικό που απασχολείται με σχέση πλήρους ή μερικής απασχόλησης στον Δημόσιο τομέα** όπως ορίζεται από τις διατάξεις του αρθ. 14 του Ν. 4720/2014, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 142 του Ν. 3655/2008 με την πρόβλεψη ότι η παροχή θα καταβάλλεται από τον φορέα στον οποίο ανήκει οργανικά η υπάλληλος ή από τον φορέα στον οποίο υπηρετεί και επιβαρύνεται με τη μισθοδοσία της, με ποσό ίσο με το κατώτατο μισθό, όπως κάθε φορά καθορίζεται με την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας. Άλλωστε η επέκταση αυτή, αποτελούσε πάγια πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη, δεδομένων των μεγάλων ανισοτήτων που είχε διαπιστώσει και επανειλημμένα και διαχρονικά είχε επισημάνει στα αρμόδια υπουργεία.

Υπό τη νομοθετική αυτή εξέλιξη, **δεν είναι ανεκτή η διαφορετική μεταχείριση της συγκεκριμένης κατηγορίας εργαζομένων** με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα, όπως είναι οι αναπληρώτριες και ωρομίσθιες εκπαιδευτικοί ως προς το δικαίωμα στην ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας, δεδομένου ότι δεν προκύπτει συγκεκριμένος αντικειμενικός λόγος που θα δικαιολογούσε διαφορετική ρύθμιση. Αντιθέτως και οι αναπληρώτριες και ωρομίσθιες εκπαιδευτικοί ως εργαζόμενες με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου στο Δημόσιο Τομέα τελούν υπό τις ίδιες συνθήκες με τις λοιπές εργαζόμενες με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου στο Δημόσιο Τομέα, σε ότι αφορά στις ανάγκες ιδιαίτερης φροντίδας και θηλασμού του τέκνου τους αμέσως μετά την λήξη της περιόδου λοχείας.

Ενόψει αυτών, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί επιβεβλημένη την **επέκταση της εξάμηνης ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας** διάρκειας έξι μηνών και στις αναπληρώτριες εκπαιδευτικούς οι οποίες εργάζονται στη δημόσια εκπαίδευση με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και ειδικότερα, προτείνει την εν λόγω επέκταση σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 36 παρ.2 του Ν. 4808/2021, **σε αντικατάσταση της ειδικής άδειας ανατροφής τέκνου διάρκειας τριών μηνών και δεκαπέντε ημερών** που είχε θεσπιστεί με τη διάταξη του άρθρου 26 του Ν. 4599/2019.

Ενόψει δε εξαγγελθέντων νομοθετικών πρωτοβουλιών αναφορικά με την αύξηση της διάρκειας της ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας και της δυνατότητας μεταβίβασης του δικαιώματος και στον πατέρα του τέκνου, ο Συνήγορος του Πολίτη επιφυλάσσεται να

αναδιατυπώσει την ως άνω πρότασή του, λαμβάνοντας υπόψη τις νεότερες νομοθετικές εξελίξεις.

Ευελπιστώντας, αξιότιμε κύριε Γενική Γραμματέα ότι το παρόν έγγραφο θα τύχει της προσοχής σας και της ανταπόκρισης των υπηρεσιών σας με τη γνωστοποίηση των απόψεων και των θέσεων του Υπουργείου επί των τεσσάρων θεμάτων που τίθενται σε αυτό, τόσο ο ίδιος όσο και η αρμόδια Βοηθός Συνήγορος, κ. Καλλιόπη Λυκοβαρδή, παραμένουμε στη διάθεσή σας.

Με τιμή,

Συνήγορος του Πολίτη

Πληροφορίες:

Αμαλία Λεβέντη (τηλ. 2131306611),
Ηλέκτρα Δεμοίρου (2131306620),
Μαρία Γεωργοπούλου (2131306816)

Κοινοποίηση:

1. Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, κα. Νίκη Κεραμέως
nkerameus@minedu.gov.gr
Ανδρέα Παπανδρέου 37, Μαρούσι, Τ.Κ. 151 80
2. Γενική Γραμματεία Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής
Ανδρέα Παπανδρέου 37, Μαρούσι, 15180
protocol@minedu.gov.gr
3. Αναφερόμενοι ***